

**Bestyrelsens beretning ved Landøkonomisk Selskabs
ordinære generalforsamling, afholdt
torsdag d. 14. december 2023 kl 13.00 i Skovridersalen,
Holmegaard, Holmegaardsvej 71, 4684 Holmegaard**

Der skal endnu engang lyde et **velkommen**. Både til medlemmer, gæster og pressen. Det er dejligt at se sådan en tilslutning.

oOo

Medlemmer og gæster har været inviteret til en række arrangementer i løbet af året.

I det tidlige forår afholdt vi **faglig dag** på Borreby (**PP 1**), hvor vi først hørte et meget spændende indlæg af Jakob Kjærsgaard fra Kornbasen.

Senere hørte vi Jens Dissing Odgaard fra Danske Bank, der kom med et meget kvalificeret indspil om den aktuelle økonomiske situation

Og endelig kom Knud Jeppesen med et superaktuelt og spændende indlæg om spildevand.

I første uge af september var vi på en meget spændende sensommerekскурsion til Ryegaard (**PP 2**)

Vi fik et dybt fagligt indblik i, hvad der arbejdes med dér:

Både konventionelt og økologisk planteavl, CSR, samarbejde med Dansk Planteværn, blomsterstriber, præcisionslandbrug, og en ombygning af avlsgård fra 1876.

Endvidere fik vi sidst på dagen indblik i samarbejdet med kvægfolkene Sara og Christian Lohmann og den meget spændende samarbejdsmodel.

Modellen sikrer, at et husdyrproduktionsanlæg er blevet sikret gennem aftaler med et stort planteavlsbrug.

Og et kig udover enestående natur i den smukke Ryegaard Dyrehave.

Sjovt var det da også at læse, at ejendommen ugen efter dannede rammen om et arrangement med Dansk Planteværn **(PP 3)**

3. arrangement var en faglig eftermiddag i MølleriSalen på Gunderslevholm.

Udtagningskonsulent Mikael Kirkhoff Samsø orienterede om, hvordan jord, der udtages af dyrkning, som er et samfundskrav, kan anvendes og nyttiggøres. **(PP 4)**

Vi hørte tillige om nyttige råd ved jordtip af Ann Frost og de muligheder og trusler, der ligger i at modtage overskudsjord fra store bygge- og anlægsarbejder.

Endelig hørte vi om forventningerne til de kommende overenskomster ved Anne Marie Hagelskjær-Smit. Der er desværre skabt store forventninger med samlet 10 % lønstigning over to år på det øvrige arbejdsmarked.

Og vi er så nu ved 4. begivenhed – årets generalforsamling.

oOo

Vi må erkende, at **sidste års høst** - 2022 - nok i næsten enhver henseende – vejr, priser, høstforhold, udbytter og priser måske bliver "once-in-a-life-time" - fantastiske.

Man må så også sige, at vi i **2023-høsten** er kommet som fra asken til i ilden eller fra Himmelen til Helvede.

Måske vanskeligste og drilske år i mands minde.

Først et sent forår, kun meget lidt sået i slutningen af marts, derefter regnvejr og så sen såning ultimo april og efterfulgt af tørke **(PP 5)** indtil 1. juli.

Dér vendte vejret, skal jeg hilse og sige.

Juli og august var noget af det vådeste, der er registreret.

Og så orkan i august, vist aldrig set før -

Mange landmænd har ikke høstet et eneste læs, der ikke skulle tørres.

Udbytteerne har været tarvelige og kvalitetene ringe.

Men med store variationer. **(PP 6)**

Oven i disse vejrmæssige a-normaliteter har der også været uro i verden, Ukraine og senest Israel.

Disse usikkerhedselementer har givet store udsving i priser på vores produkter.

Traktor-, mejetærsker- og maskin-priser er virkelig på himmelflugt.

Og Sortehavets kornkorridor og usikkerheden har ført til landtransport gennem Rumænien, Ungarn og Polen med lokalt meget lave kornpriser til følge.

Og disse har til dels forplantet sig herop.

oOo

Vi plejer at fremdrage nogle af de **økonomiske resultater**, som opgøres af Patriotisk Selskab.

I år har vi fået lov at låne nogle Powerpoints fra deres just afholdte regnskabsdag.

Som det ses, var 2022 et all-time-high høstår.

Ser man på **(PP 7)**, Årets resultat uden husdyr, ses at gennemsnittet af samtlige ejendomme i Patriotisk Selskabs medlemmer 4 mio kr. det er dobbelt så meget, som 2021 og 5 – 10 gange de forgangne 5 – 6 år.

Jeg kan så oplyse, at Patriotisk Selskabs forventninger er, at 2023 giver underskud på driften før EU-tilskud.

De indirekte **(PP 8)** omkostninger er også blev analyseret og opstillet.

Her ses, at omkostningerne stiger godt 100 kr pr ha pr år over en 5-årig periode.

Det bliver til lidt over årene

Endelig har vi fået lov at vise **(PP 9)**, hvordan omsætning, omkostninger og dermed nettoudbyttet fordeler sig på deres 4 størrelsesgrupper.

Det er tankevækkende, at nettoresultatet er 10 % større i gruppen 500 – 800 ha end i den gruppe, der er over 800 ha – meget interessant.

oOo

En nyere driftsgren for flere af vore medlemmer er opstilling af **solceller**, som for alvor tager fart.

Til gengæld er vindmøller på land gået meget i stå, kun 3 stk. blev vist opstillet i 2022 –

Men det er også blevet nogle store skrumler med højder op til 180 meter.

oOo

Men den største sektor for husdyrproduktion er **griseavl** og det vil vores næstformand Birgitte Moltke underholde om.

Trojborg som ny borgmester i Horsens spurgte en slagteriarbejder ”Hvor skal de skinker hen ? Til Italien, så kommer de tilbage om 5 uger til 6 x prisen !” **(PP 10)**

De er vist kommet bagud i Danish Crown med produktudviklingen.

oOo

Vi var i Landøkonomisk Selskab fødselshjælpere for aktiviteten **”oplevelsesøkonomi”**, hvilket jo fyldte en del ved generalforsamlingen sidste år.

Oplevelsesøkonomi klarer sig over al forventning og har stor tilslutning.

Berøringsfladen over til Landøkonomisk Selskab viste sig imidlertid at være ganske lille og gruppen bag oplevelsesøkonomi er gået solo.

Det betyder imidlertid ikke, at vi i Landøkonomisk Selskab slipper emnet oplevelsesøkonomi.

Og vore medlemmer er stadig meget velkomne i oplevelsesøkonomi.

oOo

Landøkonomisk Selskab har en tradition for at have fokus på det **erhvervspolitiske**, på vore rammevilkår.

Faglig rådgivning tilbyder vi gennem vores søsterforeninger.

Vi er glade for at kunne henvise vore medlemmer til VKST, Agrovi, Østdansk men også fynske Patriotisk Selskab.

Eller til private rådgivere.

Et medlemskab af Landøkonomisk Selskab gør det lettere at vælge rådgivning netop dér, hvor den er bedst.

Og ikke altid dér, hvor de traditionelle foreninger forventer, at *rådgivningsbehovet* lægges.

Men som sagt er Landøkonomisk Selskab kendt for at være meget synlig i den politiske interessevaretagelse.

oOo

Et væsentligt område har drejet sig om **kvælstof** – normer regulering og kvælstoffets betydning i de såkaldte vandplaner.

Reguleringen af kvælstof hviler på et meget tyndt fagligt grundlag - hvis overhovedet tilstede.

En analogi hertil er den såkaldte "Stænklap-skandale" fra 1960'erne.

Dem, der deler hårfarve med mig, kan måske huske den.

Men I andre yngre har godt af at høre, hvor galt det kan gå.

Når fagligheden ikke er på plads.

Brødrene Per og Hans Hækkerup var fremragende politikere og havde til fælles, at de både kunne tale til hjertet og hjernen.

På én gang.

Og så kunne de også begge svinge et bæger.

Hans fik – i opløftet tilstand - lovet pladesmedene, at alle køretøjer skulle have monteret stænklapper.

Man mente, at det ville føre til mindre ophvirvlet snavs på bilruderne.

Hele den danske bilpark fik monteret stænklapper.

Næppe var de færdigmonteret, før virkeligheden, målinger og fakta viste deres grumme ansigter.

Der kom MERE snavs på bilruderne end før stænklapperne blev monteret.

Kan I se analogien til de tiltag, som landbruget reguleres af ?

oOo

Der er ellers hamret ukritisk og udokumenteret på landbruget som årsag til **Det døde Hav, (PP 11)** - et billede, der har cirkuleret overalt.

Bemærk dog teksten fra Berlingske d. 13. oktober 2023 "Berlingske har blandt andet fotograferet tegn på iltsvind i den nordlige del af Øresund nær Helsingør. Her, på flere meters dybde, ender et rør inde fra byens renseanlæg. Foto Anker Ladefoged.

Den gamle revyvisse "Det er landbrugets skyld" er igen blevet aktuel.

Gennem de seneste måneders tid ved hjælp af de evindelige gentagelser fra professor Stig Markager.

Og sekunderet af Dansk Naturfredningsforenings forskellige stemmer med Maria Reumert Gjerding i spidsen.

De siger om vandmiljøet:

Det er landbrugets kvælstof, vi har vidst det i 30 år, al anden snak er bare bortforklaringer, som tjener til at udskyde handling.

Dét budskab har disse stemmer orkestreret - og til en vis grad vundet gehør for i medierne.

Det er også enkle budskaber, de kommer med.

Det betyder, at ansvaret er placeret – på andre end de pågældende og den almindelige befolkning.

Men det er alt for forenkede og forkerte svar på komplicerede problemstillinger.

Det foreslåes, at landbrugsjord skal tages ud.

Og tilplantes med skov, der på sigt bliver urørt.

Men så ville kvælstofudvaskningen stige voldsomt.

I Suserup Skov (**PP 12**), der er en af Danmarks eneste jungler, er kvælstoftabet på 45 kg N/ha/år.

Det er et udvaskningstab, der er større end den nærliggende landbrug-jord – et forhold, man skal tage med i betragtning ved udlægning af urørt skov og natur.

Det nær-maritime vandmiljø – brakvandet – belastes årligt at ca 58.000 t kvælstof fra landsiden i Danmark.

(PP 13)

Vi har tidligere vist, at der trods forskellige byrdefulde tiltag, ikke er sket fald de sidste 15 år.

Kunne det tænkes, at der også er andre presfaktorer – altså andre kilder ?

Spildevand for eksempel.

Jeg har fra en offentligt ansat fået disse oplysninger **(PP 14)**, som sandsynliggør, at ca 25 % af kvælstofbelastningen kan komme fra spildevand.

Landbrugets kvælstoftab er gennem drænene og dér næsten udelukkende i form af nitrat, der ved nedbrydning bliver til frit kvælstof og 3 gange så meget ilt.

Og kvælstoffet her er i en form, som er højmolekylært og dermed ilt-fortærende ved nedbrydning.

Knud Jeppesen, som var hos os på Borreby i marts, har hele tiden påvist – og påstået - at spildevand spiller en meget større rolle.

Selv er jeg kommet til at tænke mere og mere på kvælstof-formen.

Mange har fået analyseret deres drænvand for kvælstof, der typisk ligger på 5 – 10 mg ren kvælstof pr liter.

Det svarer til 20 – 40 mg nitrat pr liter, altså under den høje grænseværdi for drikkevand.

Er drænvand med dén koncentration årsag til algeopblomstring i fx Vejle Fjord, Det sydfynske Øhav eller Kattegat – næppe.

Det snerper mere og hen i retning af, at det er kvælstoffet i spildevand, der er synderen.

Knud Jeppesen afdækker den ene skandale efter den anden og har sågar meldt visse kommuner til politiet

Sideløbende med Knuds kritiske indsats har også Rigsrevisionen haft fokus på spildevand.

Peter Kiær fra Storgaarden her i nabolaget og formand for Bæredygtigt Landbrug, har også gentagne gange langet ud efter spildevandet **(PP 15)**

Rigsrevisionen kom med en sønderlemmende kritik, der påpegede, at det er uholdbart, at kontrollen er selvkontrol.

Desuden at der langt fra måles for alle de øvrige presfaktorer, der påvirker vandkvaliteten og som EU faktisk kræver.

Der er ikke styr på registrering af overløb og fejlhændelser.

Tilsynet kaldes utilstrækkeligt.

I 361 tilfælde har myndighederne oplyst nul overløb mens der i alle disse tilfælde er observeret overløb.

82 % af overløbene har manglet tilladelser.

Der er udledt over 6 mio kubikmeter i Øresund og over 1 mio kubikmeter i Odense Fjord.

Det er netop de vandområder, som er i mest problematisk tilstand.

Henrik Wolff-Sneedorff har selv været involveret i en helt lokal sag her, fra Fladsaaen, og vil fortælle jer lidt fra den virkelige verden.

Mange undres over Landbrug & Fødevarers tilsyneladende passivitet.

oOo

Efterafgrøder er et tema, som vi har fokus på.

Nu kom så dét høstår, hvor meget lidt var høstet d. 20. august.

Masser af korn og raps blev høstet vådt for at få ryddet markerne.

Og også i år blev efterafgrøderne ikke særligt store.

En veletableret vinterafgrøde som rug, raps, hvede og vinterbyg havde haft mindst lige så god en miljøeffekt. **(PP 16)**

Toppen af skandalen om efterafgrøder kom frem i januar, da specialisten om sugecelle- og drænvandsmålinger, Gitte Blicher Matthiesen holdt et indlæg på Plantekongressen. **(PP 17)**

Hun fremkom med konklusioner af målinger i marts, der viser næsten dobbelt så meget nitrat i jorden efter efterafgrøder som på jorder, hvor der er etableret vinterafgrøder.

Og ikke alt kulstof ender i afgrøder, noget indlejres i jorden **(PP 18)**.

Her er det interessant at se, at bedst til indlejring er græs, derefter efterårssået vinterafgrøde med nedmuldet halm.

Langt nede i rækken kommer så efterafgrøde med 1/12 af græs og en 1/3 af vinterafgrøde.

oOo

Hvad angår nye **ejendomsvurderinger**, så har Skat med mange års forsinkelse fået udsendt nye ejendomsvurderinger til den almindelige danskers boliger.

De er mildest talt fejlbehæftede og klagerne vælter ind.

Det udviklede IT-program, der har kostet over 4 mia. kr. er betydeligt ringere end ejendomsmæglerens eget program, som har kostet ca 1 mio kr.

Efter parcelhusene og ejerlejlighederne er tiden nu kommet til landbrugsejendomme til vist op til 100 ha. **(PP 19)**

Man får bange anelser, når de større gårde ikke er med, er der noget lumske i vente – ejendomsmægler-vurderinger ?

En glædelig udmelding fra SMV-regeringen er udsigten til nedsættelse af generationsskiftebeskatningen. Det er vigtigt, at der kæmpes for fastholdelse af de fordele vi har.

Jeg tænker på 15 %-nedslaget, på indeksering og på succession.

Men som Benedicte Boysen-Rolighed også nævner, så trues der med paragraf 11-vurderinger ved generationsskifter, hvilket vil være dræbende.

En paragraf 11-vurdering er når SKAT ringer til Asger Olsen Jesper Just Nielsen eller Pernille Sams og beder dem vurdere, hvad en herregård udbydes til.

Det bør prøves om man kan få forståelse for, at sælgerpantebreve, der knytter sig til et aktiv med lav afgift, får samme gunstige afgift.

oOo

Og vender vi os mod **CO2e og klimadebatten**, som rettelig er et globalt problem, har den mistet sit egentlige fokus.

Nemlig at sænke den globale udledning.

Anerkendes Danmarks enestående miljø-efficiens ikke, flytter produktion bare til lande med mere CO2-udledning pr produceret enhed på grund af Territorialprincippet.

Og Territorialprincippet udfordres også af bl. a. Dakofo (**PP 20**) og den tidligere bestyrelsesformand for Novo

Bliver verden lykkeligere af det ?

Og glem ikke dansk landbrugs gigantiske CO2-fangst.

Afgrøderne optager 3 gange så meget CO2, som sektoren udleder.

Bruttooptaget er 36 mio tons, udledningen er 14 mio tons og netto-optaget bliver derfor 22 mio tons.

Flere af de alternative landbrugsorganisationer (Bæredygtigt Landbrug og Agerskov-gruppen) har sammen med Landøkonomisk Selskab advaret om det fuldstændig uhensigtsmæssige i Territorialprincippet.

Det princip vil flytte f.eks. mælkeproduktion fra Danmark, hvor CO2e aftrykket på 1 liter mælk er omkring 900 gram til lande, hvor CO2e-aftrykket oftest er over det dobbelte.

Det vil da slet ikke hjælpe verdens klima tvært i mod.

Territorialprincippet regner så at sige kun med udgifter (udledning) – ikke med indtægter (optag).

Henlå Danmark i udyrket natur, ville netto-optaget falde til 2 mio. tons – eller under 10 % af det, vi binder i dag.

Noget som andre producerende erhverv må være misundelige på.

I gamle dage var CO₂-regnskabet for både Danmark og verden neutralt.

Der var balance med fotosyntesen.

Men efter man begyndte at hive millioner af tons fossilt brændstof op af jorden, er CO₂-andelen i atmosfæren steget voldsomt.

Det er et problem, påpeges det bl.a. af FN's klimapanel IPCC og de danske politikere.

Men de går ikke kun efter de fossile brændstoffer, som de burde – de vil nu også regulere de naturlige, biologiske processer.

Men fordi danske politikere betragter Danmark som i en osteklokke, vil man skære i den danske fødevareproduktion.

Så kan Danmark pudse sin klimaglorie – "Feel good" kaldes det – på verdens bekostning.

Kravene til bedre klimaprofil er nu også ved at blive en del af bankernes ESG-mål (**PP 21**).

Vi burde gå foran i et 18. FN-verdensmål – nemlig at fødevarer produceres det sted i verden, hvor miljøeffektiviteten er højest.

Jeg hørte forleden, at ud af FNs 192 nationer er der kun 7 nationer, der år efter år eksporterer fødevarer.

I debatten om CO₂ er det i øvrigt glædeligt, at vores tidligere formand her i selskabet – Bernt Johan Collet – er brændt godt igennem i de landsdækkende medier, tak.

Regn med landbruget (**PP 22**).

oOo

Alle i landbruget så frem til den internationale evalueringsrapport af vandplanerne i den såkaldte "**Second Opinion**".

Det har vi også haft grund til.

Men der er desværre sket en forvikling, rapporten blev lækket i en ufærdig form.

Om det har været hensigten, kan vi jo ikke vide, kun gisne om.

Det betyder, at mange – både visse forskere, nogle journalister og nogle politikere – talte og stadig taler ud fra den u-færdige rapport.

Hvor ganske væsentlige forhold, fakta og konklusioner endnu ikke var medtaget.

Det fordrejer hele den saglige rapport og debatten om den.

Vi har tidligere oplevet sådanne læk med medfølgende fordrejninger omkring NOVANA-rapporterne.

Derfor skal vores agtpågivenhed være stor.

I den endelige rapport sættes meget væsentlige spørgsmålstejn ved den danske implementering af vandmiljøplanerne.

Der stilles spørgsmålstegn ved vandplanernes måltal for klorofyl A (dvs. koncentrationen af alger målt i μg pr. liter).

Det er ud fra dette måltal, man bestemmer kvælstofindholdet i vandet.

Det bliver gjort anderledes i Danmark end i resten af EU.

De danske forskere har således sat højere målkrav til referenceværdier for klorofyl A end de øvrige lande rundt om Østersøen.

Det vil sige, at kravene til vandet pludselig ændrer sig, når vandet passerer ind over den danske grænse.

Det betyder, at vandet lige pludselig skal have et mindre indhold af klorofyl A for at opnå den tilstand, man ønsker.

Men hvis vandet har en god økologisk tilstand i tyske farvande ifølge internationale fastsatte aftaler, bør det jo være sådan, også når det flyder ind i de danske farvande.

Vandrammedirektivets krav er fælles aftalt (interkalibrerede).

Danske forskere har så fastsat deres egne og meget lavere krav til målene for klorofyl-indhold i vandet. Det er ikke i overensstemmelse med Vandrammedirektivet.

I ikke færre end 17 vandområder er der anvendt referenceværdier på måltal for klorofyl A, der er for lave i forhold til de af EU fastsatte værdier.

Og da vi ikke kan påvirke indholdet i det vand, der kommer til os fra f.eks. Østersøen, står landbruget for skud.

Der er ikke sket noget de seneste 10 år, fortsætter visse forskere så.

Nej, det har vi jo sagt længe.

At ligegyldigt hvad vi får pålagt af restriktioner, som vi i landbruget følger nøje, sker der ingenting med kvælstofindholdet i vandet.

Det er fordi, der både er tale om:

- Forkerte virkemidler – indgreb på dyrkningsfladen virker ikke.
- Forkerte mål – Vandrammedirektivet taler som sagt ikke om kvælstof, men om god økologisk tilstand.

Samtidig sætter Second Opinion-rapporten en løftet pegefinger ved den såkaldt statistiske model.

Det er den model, der også går under navnet Markager-modellen.

Den kritiseres, fordi de påståede statistiske sammenhænge flere steder er alt for usikre.

Den anden model, der anvendes, og som er udviklet af Dansk Hydraulisk Institut, bliver derimod godkendt og rost.

Nogle konklusioner af den færdige rapport er derfor:

- At iltsvindsproblemer ikke løses ved ensidige kvælstofreduktioner fra dansk land. Det kræver en meget bredere og større indsats på alle presfaktorer og i samarbejde med de øvrige lande omkring Østersøen.

- At det er nødvendigt med en genberegning af tallene og en genberegning af de nuværende reduktionskrav i vandmiljøplanen.

Vi forventer derfor, at hele grundlaget for vandplanerne skal genberegnes med anvendelse af Vandrammedirektivets regler.

Vi forventer og presser på for, at det vil ske snarest.

oOo

I Landøkonomisk Selskab foreslår vi, at reduktionen af kvælstof på 13.000 tons til det nærmartime miljø sker på tre måder:

- 1) Oplagte lavbundsjorder overrisles og vådgøres med saltvand, det eneste, der duer.
Der kan måske findes 4.000 tons.
- 2) Kvælstoftabet i renseanlæg og navnlig fra overløb reduceres til det halve. Der kan måske findes 5.000 tons.
- 3) Der åbnes for etablering af private minivådanlæg med fx 100.000 kr i offentligt tilskud.

Kvælstofeffekten tilskrives dén lodsejer, der har lagt jord til.

Hvis der etableres 6 anlæg i hvert landsogn, giver det 12.000 anlæg i alt.

Hvis hvert anlæg renser drænvand fra 50 ha og således tilbageholder 400 kg kvælstof, giver det små 5.000 tons ialt.

oOo

Onsdag den 22. november arrangerede Bæredygtigt Landbrug en vandløbskonference.

Med fokus på at vandløb skal kunne løbe, således at arealerne i nærheden af vandløbene bliver afvandet.

De fleste konferencer om vandløb har fokus på miljøet.

Temadagen beskæftigede sig med, hvordan afvanding og miljø kan gå hånd i hånd.

Det var en conference, der skal sikre oplysning og debat om vandløb.

Og den havde fokus på afvandingens betydning for Danmark og det danske vandmiljø.

Indlæggene var af forskere, myndigheder og vandløbsafhængige landmænd.

oOo

Den nye konstellation ØØ, der er afløseren for Østlige Øers Lbf. har nu kørt i 3 år.

Foreningen tager sig udelukkende af formueforvaltning og udpegning af bestyrelsesmedlemmer til Roskilde Dyrskue.

Begge ben har klaret sig økonomisk fornuftigt indtil nu i 2023 og Camilla Dupont (**PP 23**) har godt styr på Dyrskuet, der udvikler sig med Store Hestedag og andre aktiviteter.

Den tidligere altid agile organisation med Povl Fritzner og Charlotte Frimer er afløst af **LandbrugsPolitisk Forum**.

Heri deltager også Sjællandske Familielandbrug, LF Bornholm som gæster og NordSjællands Landboforening og Lars Johnson er valgt til formand.

Vi har kunnet samles om, at der er blevet udarbejdet såkaldte Fjordanalyser.

Disse Fjordanalyser udfærdiges af Erik Blegmand og Jens Kahr fra VKST.

Det har vist sig, at Vandplanerne er fulde af fejl.

Indsatserne er overdimensionerede, hvilket vil sige alt for mange efterafgrøder. **(PP 24)**.

Vi må håbe, at Blegmand og Kahrs' indsigelser bliver taget alvorligt.

oOo

Siden foråret har der været rejst **tilbagebetalingskrav** fra Landbrugsstyrelsen for såkaldte miljøaftaler.

Det viser sig, at EU har gennemgået Landbrugsstyrelsens aftaler og har fundet fejl, som er konciperet, det vil sige formuleret, at danske myndigheder.

At stille tilbagebetalingskrav til landmænd, der i god tro har truffet miljøaftaler, er som at lægge gift for fremtidig **udtagning (PP 25)**.

Med en sådan attitude bliver det vanskeligt at få udtaget al den jord, som ønskes ud af drift.

Klædeligt ville det være, hvis Landbrugsstyrelsen søgte Finansudvalget om at dække tilbagebetalingskravet.

Dette skete for en halv snes år siden, da Danmark havde taget for lempeligt på kravene til brak og skulle tilbagebetale $\frac{3}{4}$ milliard kr.

Men sagen om tilbagebetaling har givet tilliden et ubodeligt knæk (**PP 26**).

oOo

Her i beretningen har bestyrelsen omtalt en lang række af indsatsområdet og konfliktområder på det erhvervspolitiske.

Man kunne tro, at erhvervet så er i "bad standing" i forhold til det omgivende samfund.

Glædeligt var det da så også at se en undersøgelse af landmænds troværdighed (**PP 27**).

Det er bemærkelsesværdigt, at landmænd kommer ud med en score på 3,44.

Der er ikke langt til topscoreren "jordmødre" på 4,16 og embedsmænd, journalister og politikere lander meget lavere.

oOo

Organisationen **Landbrug & Fødevarer** har været gennem en transformation.

Vi har en stærk, en særdeles præsentabel og overbevisende formand i Søren Søndergaard.

Projektet Landbrug & Fødevarer 2.0 blev omtalt ved sidste års generalforsamling.

Og nu er der er indhøstet et års erfaringer.

Overordnet er den såkaldte Hovedbestyrelse (**PP 28**) noget andet end den tidligere formandskreds for primærlandbruget.

Kredsen er større og debatten derfor mindre "tæt" og fokuseret.

Det er i øvrigt overvejende landbo-formænd, der tager ordet.

Repræsentanterne fra Virksomhedssiden er interessante at debattere med - men i pauserne.

Men primærlandbrugets rammevilkår har mistet fokus.

Det virker som om, at forslag fra salen ikke bliver taget med.

Der hviler et kæmpe ansvar på Forretningsudvalget, der tilsyneladende klapper alting af.

Landbrug og Fødevarer har varslet kontingentstigning igen igen.

Stigningen vil I se senere under dagsordenspunktet desangående.

Jeg har advaret mod, at der kan mistes ligeså mange medlemmer som kontingentstigningen er stor.

Det er vigtigt for motivationen for medlemskab, at Landbrug & Fødevarer attraktive og relevante.

Og det er dét, vi i Landøkonomisk Selskab holder dem op på.

oOo

Tak til årets værter ved medlemsarrangementer, bestyrelsesmøder, indlægsholdere.

Mange tak til bestyrelsesmedlemmer for indsats og inspiration i det forgangne år.

Og også kæmpestor tak til Palle Henriksen, der har brugt meget tid på Oplevelsesøkonomi.

Og endelig en varm stor og varm tak til Charlotte. Du har trods brancheskift fastholdt forbindelsen til landbrugserhvervet ved at være vores altfavnende blæksprutte-sekretær.

Tak for ordet.